

DISTRIKTSPLAN FOR RØSSÅGA/TOVEN REINBEITEDISTRIKT 2023-2024

Distriktsplanen er vedtatt på styremøte 14.07.2023

Vedtatt plan sendes til:

Hemnes kommune	Vefsn kommune
Leirfjord kommune	Dønna kommune
Herøy kommune	Alstahaug kommune
Fylkesmannen i Nordland	Nordland fylkeskommune
Hestmannen/Strandtindene reinbeitedistrikt	Ildgruben reinbeitedistrikt
Jillen-Njaarke reinbeitedistrikt	

Innhold

- Forord
- 1 Innledning
 - Reindriftas rettsgrunnlag
 - 1.2 Reindrift og ekspropriasjon
 - 1.3 Reindrift og naturmangfoldloven
 - 1.4 Plan- og bygningsloven og reindrift
 - 1.5 Reindrift og konsekvensutredninger
 - 1.6 Reinens behov og arealinngrep
 - 1.7 Reindrifta og klimaendringer
 - 1.8 Reindriftas positive elementer
 - 1.9 Kommunikasjon og medvirkning
- 2. Beskrivelse av reinbeitedistriktet
 - 2.1 Administrative forhold og organisering
 - 2.1.1 Distriktets grenser
 - 2.1.2 Distriktets størrelse og beitetider
 - 2.1.3 Fylke og kommuner som distriktet hører til
 - 2.1.4 Sijte-grenser
 - 2.1.5 Kart over distriktet
 - 2.1.6 Distriktsstyret

- 2.1.7 Distriktets adresse
- 2.1.8 Distriktets medlemmer
- 2.2 Gjerder, hytter og anlegg
 - 2.2.1 Merke- skille- og slakteanlegg
 - 2.2.2 Sperregjerder
 - 2.2.3 Gjeterhytter
 - 2.2.4 Gjerder, hytter og anlegg under planlegging
- 2.3 Beite- og driftsforhold i distriktet
 - 2.3.1 Våren
 - 2.3.2 Områder for kalving
 - 2.3.3 Sommeren
 - 2.3.4 Kalvemerking
 - 2.3.5 Høsten
 - 2.3.6 Parringsområder
 - 2.3.7 Vinter
 - 2.3.8 Flytt- og trekkleier i distriktet
- 2.4 Klimaendringers påvirkning av beite og driftsforhold
- 2.5 Slakting og kjøttproduksjon
- 2.6 Øvre reintall og produksjon
- 2.7 Sysselsetting og verdiskapning i distriktet.
- 2.8 Jakt, fangst og fiske i distriktet
- 2.8 Motorisert ferdsel
- 3. Rovvilt i distriktet
 - 3.1 Ørn
 - 3.2 Gaupe
 - 3.3 Ulv
 - 3.4 Bjørn
 - 3.5 Jerv
 - 3.6 Tiltak foreslått av distriktet
- 4. Inngrep og forstyrrelser i distriktet
 - 4.1 Fritidsbebyggelse
 - 4.2 Vannkraft og Vindkraft
 - 4.3 Veger og Jernbane
 - 4.4 Kraftlinje
 - 4.5 Mineralutvinning
 - 4.6 Landbruk (nydyrking og landbruksveier)
 - 4.7 Ferdsel og friluftsliv
 - 4.8 Motorferdsel
 - 4.9 Forsvaret
 - 4.10 Andre forhold
- 5. Verneområder i distriktet
- 6. Forhold til nabo-distrikter og samebyer
- 7. Mål og tiltak i distriktet
- 8. Revidering og vedtak av distriktsplanen
- 9. Ordliste – Begreper og definisjoner

Forord

Distriktsplanen bygger på [reindriftsloven av 15.juni 2007](#), og er tilpasset de lokale forhold i Røssåga/Toven reinbeitedistrikt.

Bakgrunnen for denne planen er reindriftslovens § 62 der det står følgende:

«Distriktsstyret skal utarbeide en distriktsplan for distriktet som skal inneholde de opplysninger om virksomheten i distriktet som er nødvendige for den offentlige planlegging.»

Formålet med denne offentlige planen er å synliggjøre og beskrive reindriften i lokalområdet og de hensynene som gjør seg gjeldende. Ved at distriktsplaner sendes til planmyndighetene, vil disse få en mulighet å skaffe seg kunnskap om reindriften i lokalområdet, slik at de får bedre beslutningsgrunnlag for å ivareta reindriften sine interesser og utviklingsmuligheter. En distriktsplan vil være med på å synliggjøre reindriften sine interesser, verdier og samfunnsansvar. Distriktsplanen må sees i sammenheng med gjeldende reindriftskart.

Reinbeitedistriktet er organisert med eget styre og leder som er valgt av årlige årsmøter, jf. reindriftslovens § 49. Distriktet er en privatrettslig, selvstendig høringsinstans. Alle saker der hvor reinbeitedistriktets interesser vil kunne bli berørt, skal forelegges for distriktet.

For å forstå distriktsplanen best mulig så er det laget en oversikt over nyttige begreper i reindriften, og den oversikten finner du bakerst i dokumentet.

Distriktsplanen er bygd opp slik at innledningsvis vil det være generell informasjon om blant annet reindriften sin rettsgrunnlag, arealinngrep i reindriften og reindriften sin medvirkning i planprosesser, før selve beskrivelsen av distriktet.

Reinbeitedistriktets drift og arealbruk er tilpasset skiftende naturgitte forhold og samfunnsmessige endringer. Dermed lar det seg ikke gjøre å beskrive alle sider av reindriften på en eksakt måte.

Denne distriktsplanen er derfor ikke en fullstendig skildring av driften i distriktet, der større og mindre avvik fra planen er både vanlig, nødvendig og lovlig. Det kan forekomme unøyaktigheter, som vil si at det er veldig viktig å ha en god dialog med reinbeitedistriktet i enkeltsaker. Slik at en kan kvalitetssikre opplysningene en får.

- Innledning

Reindriftas rettsgrunnlag

Den samiske reindrifftsretten hviler på et selvstendig rettsgrunnlag i kraft av alder tids bruk og sedvane, og er en bruksrett på statlig og privat grunn, innenfor det samiske reinbeiteområdet. Reindrifftsutøverne oppfatter disse rettighetene som naturlige deler av næringen og ser derfor på de ulike elementene som en helhet.

Reindriffta er regulert gjennom reindrifftsloven av 15. juni 2007 nr. 40. Reindrifftsloven konstituerer ikke reindrifftsretten, men gir en nærmere definisjon av innholdet i disse rettighetene, samt en regulering og styring av utøvelsen.

Dette innebærer at reindrifftas rettsstilling ikke er uttømmende regulert gjennom reindrifftsloven. Loven må suppleres med rettigheter ervervet gjennom sedvane, alders tids bruk, særskilt rettsgrunnlag med videre. Reindrifftsloven skal bidra til sikring av reindrifftsarealene i det samiske reinbeiteområdet som reindrifftas viktigste ressursgrunnlag. Ansvar for sikring av arealene påhviler både innehavere av reindrifftsretten, øvrige rettighetshavere og myndighetene, jf. reindrifftslovens § 1,2

Rettsutviklingen de siste 10 årene har vært betydelig innenfor reindrifftsretten. Rettspraksis, arbeidet med rammebetingelser i reindriffta og arbeidet frem mot den nye reindrifftsloven, viser at reindrifft har etablert særskilte rettigheter over den grunn de har disponert. Den nye reindrifftsloven har en rekke bestemmelser som fremhever at det skal tas hensyn til rettigheter etablert på særskilt rettsgrunnlag, jf. reindrifftslovens § 3.

[Grunnlovens](#) § 108 forplikter både kommunale, regionale og statlige myndigheter til å gjøre hensynet til samisk kultur, næringsutøvelse og samfunnsliv til gjenstand for særskilt behandling og vurdering i samfunnsplanleggingen generelt, og i arealplanleggingen spesielt. Dette gjelder i samtlige kommuner og regioner hvor det utøves samisk reindrifft.

I forholdet mellom det offentlige og reindrifftsnaeringa er internasjonale konvensjoner som Norge har sluttet seg til, av stor betydning. Konvensjoner setter grenser for hva lovgiver og forvaltning kan foreta seg når det gjelder den samiske reindriffta, men det stilles også krav til myndighetene med sikte på å ivareta reindrifftsnaeringa som et viktig grunnlag for samisk kultur og samfunnsliv. Disse forpliktelsene følger ikke bare av grunnloven, men også av internasjonale forpliktelser, som [ILO-konvensjon nr. 169](#) om urbefolkninger og stammefolk i selvstendige stater, og [FN-konvensjon om sivile og politiske rettigheter](#) fra 1966. Den siste konvensjonen er inkorporert i norsk lov gjennom [menneskerettsloven av 1999](#).

Det følger av § 3 i menneskerettighetsloven, at FN-konvensjonen om sivile og politiske rettigheter rang foran annen lovgivning. Dette har betydning for all forvaltning av reindrifften, og den setter rammer for hvor mye en enkelt reineier kan tåle av eks inngrep, før dette inngrepet er i et brudd på art 27. Reindrifftas beiterett er også beskyttet av Den [europeiske menneskerettighetskonvensjons](#) første tilleggsprotokoll artikkel 1 (EMK P1-1).

Forpliktelsene som følger av ovennevnte konvensjoner omfattes også av [plan -og bygningsloven](#), må ivaretas gjennom praktisering av plan- og bygningsloven, jf. §§ 3-1, fjerde ledd. Nærmere informasjon om denne finnes i «[Sametingets planveiler](#)».

Siden reindriffta bruker store arealer, vil øvrig lovgivning og myndighetsutøvelse knyttet til arealforvaltning være viktig for næringa. Av lover kan særlig nevnes plan- og bygningsloven, naturmangfoldloven, dyrevelferdsloven, mineralloven, jordloven, energiloven og kulturminneloven m.m. Forholdet mellom det offentlige og reindrifftsnaeringa bestemmes dermed i stor grad også av denne type lovgivning. I tillegg kan ulike forhold som gjelder staten som grunneier og Finnmarkseiendommen trekkes fram. Det foreligger også statsgrunn i landet ellers, og forvaltningen av disse arealer kan ha stor betydning for reindriffta i de aktuelle områdene. Fjelloven har ingen

konkrete bestemmelser om reindriftas rettigheter, men etter særskilt bestemmelse kan reindriftsnæringa være representert i fjellstyret, jf. § 3,6.

1.2 Reindrift og ekspropriasjon

Ved inngrep i reindrifftsrettigheter der distriktet og tiltakshaver ikke kommer til enighet ved privatrettslig avtale, skal distriktet ytes erstatning i samsvar med alminnelige ekspropriasjonsrettslige grunnsetninger jf. reindrifftslovens § 4.

For distriktets vedkommende skal hvert inngrep vurderes konkret for å se hvorvidt det utløser en erstatning.

1.3 Reindrift og naturmangfoldloven

Målet med loven er en bedre forvaltning av norsk natur gjennom bærekraftig bruk og vern, også som grunnlag for samisk kultur, jf. § 1.

Loven pålegger vedtaksmyndighetene en særlig plikt ved avveining av tiltak å ivareta hensynet til samisk naturgrunnlag, jf. § 14. Lovens §§ 8 og 16 er også i tråd med FNs konvensjon om biologisk mangfold, hvor myndighetene pålegges en særlig plikt å vektlegge tradisjonell kunnskap. Dette kan eksempelvis være kunnskap om ulike måter å bruke og forvalte naturen på.

1.4 Reindrift og plan- og bygningsloven

Plan- og bygningsloven er den sentrale loven i forhold til arealforvaltning av reinbeiteområdene, og det sentrale virkemiddelet for sikring av reindrifftsarealene. Loven stiller krav til involvering av reindriffta, den skal «sikre naturgrunnlaget for samisk kultur, næringsutøvelse og samfunnsliv.», plbl § 3-1, c.

Landbruks- og matdepartementet har utarbeidet en veileder til kommunale- og fylkeskommunale planleggere 28.04.2021, som heter «Reindrift og plan- og bygningsloven». Denne er tilgjengelig på Regjeringens nettside og planmyndighetene skal bruke denne aktivt.

Kommunal planstrategi

Den kommunale planstrategien, skal danne basis for det mer konkrete arbeidet med kommuneplanens arealdel. Ved utarbeidelsen av den kommunale planstrategien, som skal vise sammenhengen mellom framtidig samfunnsutvikling og arealbruk, er det viktig at kommunen er oppmerksom på at planstrategien er et viktig dokument også for reindriftsnæringen i kommunen. Retningslinjer for den langsiktige arealbruken og for næringsutviklingen i kommunen kan fungere både som et verktøy for konflikthåndtering og til å utvikle reindrifften som næringsutøver i kommunen.

Kommuneplanens samfunnsdel

Loven forutsetter at kommuner reinbeitedistriktet omhandler, skal behandle reindrifften i kommuneplanens samfunnsdel. Formålet er å sikre, utvikle og styrke reindriftsnæringa i tråd med nasjonale føringer og målsettinger. Dette vil si at kommunene skal foreta de prioriteringer og legge de strategier som er nødvendige for å sikre dette. Som et minimum bør kommunen foreta de prioriteringer og legge de strategier som er nødvendige for å sikre arealgrunnlaget for reindrifften i et langsiktig perspektiv. Kommuner oppfordres videre til å vurdere reindrifftens mulige innvirkning på kommunens samfunnsutvikling. Her er det viktig å være oppmerksom på at reindriftsnæringen bidrar med næringsmessig mangfold ved at en rekke aktiviteter, både egne og andres, knyttes opp

mot driften. Herunder slakte- og videreforedling av reinkjøtt, husflid- og designproduksjon med utgangspunkt i produkter fra rein, reiselivsvirksomhet, koblinger opp mot kunst og kulturmiljø osv.

Kommuneplanens arealdel

Kommuneplanens arealdel er den delen som vil ha størst betydning for og klarest innvirkning på reindriftsnæringen. Dette da reindriftsnæringen er en arealavhengig næring og dermed berøres av de fleste arealinngrep som utføres i kommunen. Derfor er det å ha en oppdatert og forutsigbar arealplan med bestemmelser som tar hensyn til de arealbehov reindriften har, for å opprettholde og utvikle sin næring viktig. Den kommunale planleggingen skal blant annet sikre reindriftens arealer, og kommunen har anledning til å etablere hensynsoner for å ivareta reindriftens særverdiområder og minimumsbeiter.

Reguleringsplaner

Kommunen skal løpende vurdere behov for en områderegulering knyttet til reindriftsinteressene, og der det vurderes nødvendig skal kommunen utarbeide en områderegulering knyttet til reindriftsinteressene, der dette er bestemt i arealplanen. Det kan være aktuelt med områderegulering i områder der det er sentralt å opprettholde reindriftens bruk av området samtidig som det er behov for å begrense andres interessers aktivitet i det samme området. Dette kan være aktuelt innenfor reindriftens minimumsbeiter, særverdiområder eller området hvor reindriften har gjerdeanlegg.

1.5 Reindrift og konsekvensutredninger

Vedtak av arealplaner og iverksetting av tiltak innenfor distriktet må være basert på forsvarlige utredninger av virkningene for reindrifta og ta hensyn til reindriftas behov for arealer. Gjeldende bestemmelser om konsekvensutredninger skal følges.

Det fins en egen veileder for problemstillinger knyttet til [reindrift og konsekvensutredninger](#). Planmyndighet anmodes å bruke denne veilederen.

1.6 Reinens behov og arealinngrep

På grunn av at reinen er ute hele året, og er avhengig av alle typer årstidsbeiter, er reindrift en arealavhengig næring. Reinen vandrer mye og reinens behov endrer seg mellom årstidene. Beiteforhold, klima, berggrunn, topografi, tilgjengelige beitevekster, inngrep og menneskelig aktivitet har stor betydning for reinens natur, og bruk av landskap og terreng som beiteområde. Driftsmønster og beitebruk er derfor dynamisk og kan variere fra år til år, avhengig av alle faktorene som spiller inn. For eksempel kan vårflyttinga forsinkes på grunn av snøforhold, en varm sommer kan gjøre at reinen trekker oppi høyden, en høst med mye sopp gjør at reinen vandrer mye og sprer seg osv. Det er derfor viktig med forskjellige beiteområder for å dekke reinens behov. Alle forskjellige terrengetyper har betydning for reinen og derfor trenger reindrifta sammenhengende beiteområder, særlig for å kunne ivareta fleksibiliteten med tanke på å utnytte beiteområdene optimalt til enhver tid.

Totaleffekten av mange små inngrep og forstyrrende aktiviteter rundt omkring i distriktet kan være større enn hva summen av hvert enkelt inngrep skulle tilsi. Det henger sammen med oppstyking av beiteområder og trekk- og flyttleier, som ikke lar seg forene med reinens behov for sammenhengende områder. Mange inngrep innenfor ett av distriktets åtte årstidsbeiter vil få negative konsekvenser for hele drifta.

Når det gjelder nye arealinngrep hvor reindriftsinteresser blir berørt og hvor det er krav til konsekvensutredninger, så skal de samlede effektene av planer og tiltak innenfor distriktet vurderes.

Inngrep og forstyrrelser innenfor distriktet har økt vesentlig de siste tiårene. Direkte konsekvenser av inngrep og forstyrrende aktiviteter kan være permanent tap av det beiteland, samt hindringer i reinens trekk- eller flyttleier. Indirekte konsekvenser kan være redusert bruk av beiteland som kan medføre overbeiting andre steder, merarbeid for reineier og stress for reinen.

Dette kan påvirke reinens kondisjon og slaktevekt som videre påvirker produksjon. I verste fall føre det til økonomisk tap for reineieren, hvor fragmentering av distriktet er en av de mest alvorligste truslene mot dagens reindrift.

1.7 Reindriften og klimaendringer

Klimautfordringene kommer på toppen av omfattende inngrep og forstyrrelser som også forventes å øke framover. Det bør legges vekt på at i samsvar med folkeretten bør myndighetene styrke vernet av reindriftsarealene da tålegrensene for samlede effekter allerede utfordres i høy grad.

De siste drøye hundre årene har det skjedd betydelig endringer med klimaet i Norge. Det er både varmere og våtere enn før, og lengden av vekstsesongen har økt. Våren kommer tidligere i forhold til tidlig på 1980-tallet, spesielt i lavlandet. Somrene blir varmere, og planteproduksjon øker. Dette har ført til heving av skog- og tregrensen, gjengroing og forbusking i den lavalpine sonen.

Frem mot år 2100 kan vi regne med at klimaendringene fører til fire hovedeffekter for reindriften. Disse er i hovedsak knyttet til temperaturøkning (men modifisert av andre faktorer). Økte temperaturer sommer, høst og vår fører til:

- Gjengroing og forbusking av åpne heisamfunn, samt heving av skog- og tregrensen med reduksjon av både sommerbeite- og vinterbeiteområder som ligger i subalpine og lavalpine områder.
- Langvarig vekstsesong og dermed forskyvning i balansen mellom bruk av vinter- og barmarksbeiteområder.

Økte vintertemperaturer vil få to hovedeffekter for beitetilgjengelighet som er regionalt forskjellige:

- Kontinentale områder vil få mer usikre vintre, først og fremst som følge av sannsynligheten for hyppigere fryse-tine-sykluser og påfølgende «låsing» av beiter.
- Kystnære områder vil bli mindre usikre som vinterbeiteområder på grunn av at middeltemperaturen for det meste av vinteren vil ligge over null grader og is og snø vil tine bort fortere. (NORUT rapport 2018)

Aktuelle lenker til mer informasjon:

[CICERO - Hvordan klimaendringene påvirker reinsdyr og reindrift i løpet av et år.](#)

[Framsenteret - Hvilke konsekvenser får klimaendringene for reindriften?](#)

1.8 Reindriften positive elementer

Reindriften har mange positive elementer i seg som bør få kjærkommen oppmerksomhet. Reindriften har stor betydning i lokal sammenheng og sysselsetting ute i distriktet. Reindriften er en viktig del av grunnlaget for samisk kultur og språk. Det er en fornuftig ressursutnyttelse i marginale fjell- og utmarksområder. I og med at reinen beiter ute hele året og dermed holder vegetasjonen nede, har reindriften en betydning for bevaring av åpne landskap og biologisk mangfold. Den bidrar til næringsmessig mangfold og matproduksjon av det sunneste kjøttet man kan spise. Reindriften som næring, kultur og livsform er unik og fortjener derfor positiv oppmerksomhet og fokus på tiltak som gjør at næringa kan sikres, utvikles og styrkes.

1.9 Kommunikasjon og medvirkning

I henhold til plan- og bygningsloven har kommunene et særskilt ansvar for å sikre aktiv medvirkning fra grupper som krever spesiell tilrettelegging, herunder reindriftsutøvere. Hvis

kommunen har planprosesser må kommunen særskilt vurdere om planprosessen krever en spesiell tilrettelegging overfor reindrifta.

Dette ansvaret for å sikre en aktiv medvirkning for samiske reindriftsutøvere følger også av ILO – konvensjon nr. 169.

For at reindrifta skal kunne ivareta sine interesser i forbindelse med kommunal planlegg, er det særdeles viktig at alle saker der reinbeitedistriktet har interesser, i en tidlig fase av planprosessen forelegges for distriktet. Som et ledd i en åpen og bred tilgjengelig medvirkning, jf. plan -og bygningsloven § 5-1, må reindriften ha mulighet til å komme med innspill allerede når kommunal planstrategi sendes på høring. For at hele den samiske befolkningen skal ha mulighet til medvirkning bør det vurderes om dokumentene skal oversettes til samisk. For å sikre en god og politisk forankring i planprosessen, skal planprogrammet synliggjøre hvilke medvirkningsprosesser det legges opp til, jf. Plbl § 11-13.

Utfordringen for distriktet i forhold til planprosesser og høringer er at reindrifta er bundet til naturlige sykluser og svingninger. Derfor kan man ikke i like stor grad planlegge etter kalenderen, og dermed kan man heller ikke alltid vite når det passer å delta i en planprosess. Arbeidet med reinen vil være førsteprioritet på grunn av dyrenes velferd.

For reindrifta er det noen perioder i året som er meget arbeidsintensive. For informasjon om distriktets drift og hvilke perioder som er arbeidsintensiv for oss, henviser vi til kapittel 2.

Ofte kan det være behov for å forlenge høringsfristen. Det kan ha sammenheng med at distriktets reindriftsutøvere er inne i en arbeidsintensiv periode og er forhindret fra å behandle den aktuelle saken. Det kan også være tilfelle hvor reinen og utøverne oppholder seg i en annen kommune enn den som blir berørt av saken. Et distrikts- og en siidas bruksarealer kan strekke seg over flere kommuner og fylker. Planmyndighet bør kontakte distriktet eller Fylkesmannen for å klarlegge om høringsfristen bør forlenges.

Kommuner bør sende invitasjon til møter og høringsbrev i god tid slik at distriktets representanter kan vurdere innspill grundig. De må også vurdere tidspunkter nøye i forhold til reindriftsåret, for at distriktet kan delta i en planprosess.

Distriktets reindriftsutøvere planlegger i hovedsak reindrifta utfra landskap, vind og værforhold. Det kan være en utfordring kun å se reindriftras arealer gjennom kart, og derfor er det ønskelig med befaringer ute i felt, der en kan med egen opplevelse se og bli kjent med landskapet. For reindrifta vil denne formen være en planleggingsprosess basert mere på egne premisser, og er særlig viktig for å unngå misforståelser.

Organiseringen av planprosesser må tilpasses og tilrettelegges bedre for distriktet.

Det er meget viktig med tidlig involvering slik at distriktets bekymringer og synspunkter blir avdekket slik at en kan søke å komme med aktuelle løsninger på områder hvor konfliktene er store i en tidlig fase.

Møter og høringer bør legges i en rolig periode og ikke når det er så arbeidsintensive perioder.

Varsler om møter må sendes ut i god tid og helst med direkte kontakt på forhånd for finne tidspunkt som passer.

Distriktet ønsker helst at planmyndighet ringer direkte til distriktsstyrets leder eller nestleder i en tidlig fase når det blir oppstart på sentrale planprogramperioder og høringer. Det vises til temaheftet «[Inngrep i reinbeiteland](#)» og planmyndigheten anmodes om å bruke det.

- Beskrivelse av reinbeitedistriktet

2.1 Administrative forhold og organisering

Distriktet fungerer etter de retningslinjer, lover og forskrifter som er gjeldende. Distriktsstyret representerer reindriftsinteressene i distriktet og hovedoppgaven er å ivareta reinbeiteressursene i distriktet i samsvar med lover og bruksregler. Distriktsstyret kan inngå forlik, saksøke og saksøkes på vegne av reindriftsutøverne i distriktets felles anliggender. Distriktsstyret kan i noen saker gi styrets leder sammen med sekretær eller ett av styremedlemmene fullmakt til å opptre på styrets vegne.

2.1.1 Distriktets grenser

Etter reindriftslovens § 5 og § 6 skal det samiske reindriftsområdet deles inn i reinbeiteområder og reinbeitedistrikter. Hjemmel for å foreta slik inndeling ligger hos Landbruksdepartementet (områdegrenser) og Reindriftsstyret (distriktsgrenser).

2.1.2 Distriktets størrelse og beitetider

Røssåga/Toven reinbeitedistrikt har et totalt areal på ca. 2371 km². Det strekker seg fra Røssvatnet på innlandet i øst til Norskehavet i vest. Distriktet har ingen fastsatte beitetider, men følger reinens naturlige migrasjon mellom sesongbeitene. Distriktet har anledning til å benytte alle områder til helårsbeite hvis nødvendig.

2.1.3 Fylke og kommuner som distriktet hører til

Røssåga/Toven reinbeitedistrikt ligger i Nordland fylke, og er del av kommunene Hemnes, Vefsn, Leirfjord, Dønna, Herøy og Alstahaug. Distriktet grenser i nord mot Ranfjorden, i vest mot Norskehavet, i sør mot Vefsnfjorden og i sørøst mot Røssvatnet.

2.1.4 Sijte-grenser

Distriktet er delt i to sijtegrupper (driftsgrupper) hvorav Toven sijte har barmarksbeiter og fastlands vinterbeiter på halvøya mellom Ranfjorden og Vefsnfjorden, og Røssåga sijte holder til øst i distriktet (Hemneshalvøya, øst for Elsfjorden og videre øst for E6). Grensa mellom sijtegruppene går hovedsakelig langs E6 og til Elsfjorden. Røssåga sijte øst for E6 og Toven sijte vest for E6. Begge sijtegruppene har fellesbeiter lengst vest i distriktet (Dønna, Herøy og Alstahaug kommuner). Fellesbeitene brukes primært til vinterbeiter.

2.1.5 Kart over distriktet

Arealbrukskartet over distriktet ligger på NIBIO sine hjemmesider: [Kilden](#), og på Fylkesmannens hjemmesider: [NordlandsAtlas - reindrift](#).

Her kan man velge kartlag som er relevante for brukeren og som viser bruksdisponeringer. Arealkartene som ligger ute på nett er ikke juridisk bindende. For informasjon om den spesifikke bruken av et område er det best å ta kontakt med distriktets leder.

2.1.6 Distriktsstyret

Distriktsstyret består av følgende personer:

Navn	Rolle	Telefon	E-mail	Valgt for tidsperiode
Nils Mathis Anti	Leder	958 71 290	nilsmathisanti@gmail.com	2023-2025
Helge Anti	Styremedlem	977 60 874	helge.anti@gmail.com	2023-2025
Leif Aksel Renfjell	Styremedlem	478 38 774	larenfjell@gmail.com	2023-2025

2.1.7 Distriktets adresse

Røssåga/Toven reinbeitedistrikt v/ Nils Mathis Anti, Bukklivegen 4
8647 Bleikvassli

E-post: R.T.reinbeitedistrikt@gmail.com
Alle henvendelser rettes mot distriktets styre.

2.1.8 Distriktets medlemmer

Det er tre sijeandeler (driftsenheter) og 11 reineiere i distriktet.

Sijeandelshavere i distriktet:

Navn	Telefon
[REDACTED]	[REDACTED]
[REDACTED]	[REDACTED]
[REDACTED]	[REDACTED]

2.2 Gjerder, hytter og anlegg

I henhold til reindriftingslovens § 21 har man rett til å føre opp nødvendige hytter og gammer i utmark. Videre har man rett til å føre opp arbeids- og sperregjerder, slakteanlegg og broer og andre anlegg som er nødvendige for reindriften, jf. rl § 24. Distriktet er eier og ansvarlig for vedlikehold og rydding av gjerder og anlegg, mens reineiere er ansvarlige for sine egne gjerterhytter.

2.2.1 Merke- skille- og slakteanlegg

Toven distriktet har fem gjerder som settes opp hver sommer for kalvmerking, ved Valldalen og Simadalen. Det er tre gjerder på barmark og to gjerder på snøskavler. To av gjerdeplassene ligger i Simadalen og tre gjerdeplasser ligger i Valldalen.

I tillegg er det gjerdeplasser for kalvmerking på noen tanger rundt om i sommerlandet.

På Granneset som ligger 1 km fra fergeleiet i Hemnes kommune ligger et felles slakte-, merke- og skillegjerde. Dette er hovedanlegget i Toven.

Det er videre et gjerde på Steffåsen i Leirfjord kommune, som brukes både høst og vinter. Ved Ømmervatn i Vefsn er det en gjerdeplass der gjerder settes opp ved behov.

I Røssåga siida er det flere gjerdeplasser som brukes ved behov (midlertidige gjerder), for eksempel i forbindelse med kalvmerking brukes et kalvmerkingsgjerde som ligger i Merraskalet. Dette brukes årlig. I tillegg blir det satt opp midlertidige merkegjerder på Laryggen og i Fagerlidalen. Røssåga har også et fast gjerde på Røsvassdammen som brukes årlig til slakting og skilling.

Det er gjerdeplasser på øyene for samling og videre transport av rein til fastlandet. Lokalisering av disse kommer frem i reindriftskartet. Reingjerder settes opp ved behov ved transport fra øyene.

Alle fast anlegg har behov for omfattende renovering.

2.2.2 Sperregjerder

Sperregjerde mot Sverige. Det gamle gjerde er revet og nytt skal settes opp.

2.2.3 Gjeterhytter

I Toven sijte er det to hytter, ene hytten ligger i Valldalen og andre hytten ligger i Simadalen.

I Røssåga Siida har fått godkjent en hyttetomt ved Merraskardvatnet, hytta er per dags dato ikke oppført, men planlagt oppsatt.

2.2.4 Gjerder, hytter og anlegg under planlegging

I Røssåga er det planlegging av bukkelaktgjerdet ved rabbliåsen.

I tillegg planlegger Røssåga Siida fast slakte/ skille- anlegg på Stormyra/ Halvarddalen.

2.3 Beite- og driftsforhold i distriktet

Røssåga/Toven reinbeitedistrikt er et helårsbeitedistrikt. Retten til å utøve reindrift omfatter rett til nødvendige årstidsbeiter, dvs. vår-, sommer-, høst- og vinterbeiter, herunder flyttleier, kalvingsland og paringsområder, jamfør reindriftsloven § 20.

Grunnlaget for tamreindrift ligger i å utnytte reinens evne til å nytte ulike planter gjennom året, avhengig av hvilke planter som til enhver tid er tilgjengelige. Om vinteren beiter reinen for det meste lav, og ellers i året ulike urter og gress. Beitebruken deles inn i ulike årstider og tidspunkt for bruk av disse varierer fra år til år. Vanligvis brukes de slik:

- Vinterbeiter: november-april
- Vårbeiter: april-juni
- Sommerbeiter: juli-august
- Høstbeiter: september-oktober
- Høstvinterbeiter: oktober-november

Tilgjengelighet og kvalitet på beitemårene varierer mye fra år til år bl.a. på grunn av temperatur og nedbør. Om vinteren er snømengde og konsistens på snøen avgjørende for kvaliteten på beitemårene. Reinen er avhengig av å beite store deler av døgnet, og begrensninger i beitetiden i form av insektsplager og andre forstyrrelser reduserer verdien av enkelte beiter. Reinen må trives og føle seg trygg i beiteområdene. Ulike inngrep medfører at reinen ikke lenger trives og at beitelandet går tapt. Det er også viktig at reinen kan veksle mellom beiter. Dette stiller krav til flytte- og trekkveier mellom beiteområder. Flytt- og trekkveier som blir ødelagt/tapt får katastrofale følger for reindriften i distriktet.

Det er ikke noe fast varslingsystem i distriktet, men de sier ifra hvor de drar.

Utfordringen i forhold til beite er hovedsakelig tilgangen på vinterbeiter samlet sett for distriktet, samt barmarksbeiter/sommerbeiter i Toven. Vinterbeitemårene må få tid til å ta seg opp etter bruk, og er i tillegg sterkt preget av menneskelige inngrep som nydyrking og utbygging. Også på Dønna som er det viktigste og største sammenhengende vinterbeiteområdet er beitelandet truet av nydyrking, tidligere granplanting og andre inngrep som splitter opp beitemårene og gjør det vanskelig og arbeidskrevende å holde rein vekk fra innmarka.

2.3.1 Våren

Om våren starter vårflytting mot vår- og sommerbeite og simlene føder sine kalver. Vårbeite i distriktet har god kvalitet for både Røssåga og Toven.

2.3.2 Områder for kalving

Kalvingsområdene har særverdi som beiteområde og bør behandles som spesialområde for reindrift.

Kalvingsperioden er fra rundt 20.04 til 30.05. I denne perioden er simlene veldig sårbare for forstyrrelser som hundekjøring, friluftaktiviteter o.l. som kan medføre tap av kalv.

I Toven sijte ligger kalvingslandet i Leirvikfjellet og Hestnesfjellet i Hemnes kommune. Dette landet blir tidlig bart og er bra beite.

Det er også et kalvingsland rundt Storvatnet og Forslandsdalen i Leirfjord Kommune.

En tid etter kalving blir reinen flyttet til Rundfjeldalen hvor de går til det blir for varmt, og trekker opp i høyfjellet. Det er store problemer med rovdyr her og topografien gjør det veldig vanskelig å finne kadaver.

I Røssåga sijte er det mye glimmerskifer og kalkrik grunn, og generelt gode barmarksbeiter. Kalvingsområdene har i hovedsak vært tilknyttet Korgfjellet/Vesterfjellet mot Rundtind. Det er også vårbeiter mot Stormyrbassenget og Tosbotnåsen. Liffjellet og området rundt Bleikvatnet og nord til Bryggfjellet.

2.3.3 Sommeren

Sommeren er vekstsesong og simlene bruker energi til oppfostring av kalvene.

Sommerbeiter

Sommerbeitemårene i Toven sijte, vest for E6. Reinen trekker opp fra Rundfjeldalen og sørover tidlig på sommeren. På sensommeren flyttes reinen fra sør til nord.

Sommerbeitene i Røssåga sijte er høysommerbeiter, og de ligger i de høytliggende fjellområdene Rundtinden – Lifjellet – Kongsfjellet – Oksfjellet – Gråfjellet og Bryggfjellet – Grønnfjellet/Snøtuven og i Mjåvasfjellet sør for Stigfjellet. Har også sommerbeite i Almdalsfjellet. Sommerbeitet har bra kvalitet.

2.3.4 Kalvemerking

Kalvmerking foregår fra Juni til September.

2.3.5 Høsten

Om høsten er det slaktesesong og brunsttid for reinen.

Høstbeiter

I Toven sijte er høstbeitene som brukes etter brunst gode. De ligger nordover mot Valldal – Flatafjell – Kanglilitinden og Valbyfjellet. Har også brukt ytre levang og søvover over fjellområdet som ligger nord for riksvei 17. Dette er også brukt ved brunst og en ønsker å være på et område som det er mye mer berg.

I tillegg brukes områdene i Drevjadalsføret. De er oppdelt over forholdsvis små områder, og derfor beiter reinen på et område noen høster før område får hvile slik at det kan ta seg opp igjen.

Røssåga sijte har høstbeite som ligger fra Durmålsfjellet og sørover til Røssvatnet på Østsiden av Røssåga vassdraget.

Høstvinterbeiter er i hovedsak mellom Korgen og Luktvatnet, Kongsfjellet, samt myrområdene stormyra og inn Kongsdalen. Og videre nord til Leirskarddalen.

2.3.6 Parringsområder

Toven sijte har parringsområdet i høstbeite.

Røssåga sijte har parringsområde i Durmålsfjellet og sørover til Røssvatnet på østsiden av Røssågavassdraget.

2.3.7 Vinter

Vinterbeiter

Vinterbeitene i distriktet omfatter hovedsakelig tidligere Syv Søstre reinbeitedistrikt som ble slått sammen med Røssåga og Toven i 1999. Vinterbeitene på øyene kan benyttes av både Røssåga og Toven sijte. Disse beitene drives som en rotasjonssyklus, slik at beitene får bygget seg opp etter bruk.

Den enkelte sijte har også vinterbeiter på fastlandet, men disse er imidlertid mer utsatt for ising enn øyene i distriktet. Toven har blant annet vinterbeiter i Leirfjord kommune og Røssåga har vinterbeiter i Korgenfjellet.

2.3.8 Flytt- og trekkleier i distriktet

Flytt- og trekkleiene utgjør pulsårene i distriktet og er avgjørende for migrasjonen mellom forskjellige beiteområder.

Toven Vårflyttvei:

Går fra Kysten til vårbeite. Se reindriftskart.

Røssåga Vårflyttvei:

Korgfjellet – Dammen – Kongsfjellet via Bleikvassli Gruva og over Bleikvannet til sommerlandet.

Korgfjellet – Stormyrbassenget og videre til sommerlandet nord for Bleikvannet.

Dammen vi slalombakken og videre nordover.

Oksfjelldal- Bleikvasskaret- Røssvassbukta- Fosslund/ Mellomfossen- Bleikvassgruva.

Bygdåsen- Stormyra.

Toven Høstflyttvei:

Etter brunst begynner flytting til kysten.

Se reindriftskart.

Røssåga Høstflyttvei:

Fra sommerbeite via Oksfjellet(flaskehals) til Kongfjellet

Fra sommerland via Oksfjellet – Skardelva – Kongsfjell eller Lifjell

Fra sommerlandet kommer reinen selv og trekker både på øst- og vestsiden av Bleikvannet. På vestsiden passerer de Bleikvassli Gruver anlegget som er en flaskehals.

Flyttveiene ute på vinterbeite er meget trange passasjer der flere er stengt på grunn av arealinngrep.

Toven Høstvinter flyttvei:

Se reindriftskart. Reinens naturlige trekklei er at den trekker mot kysten.

Røssåga høstvinter flyttvei:

Kongsfjell via Halvardalen og videre til gjerdet på Dammen.

Lifjell – Halvardalen – Dammen

Lifjell – Dammen

Nedstrøms Stormyrbassen- Vesterfjellene.

Røssvassdammen- Vesterfjellene.

Flyttleier er gitt et særskilt vern i reindriftslovens § 22 hvor det står at:

§ 22.Flyttleier

Reindriftsutøvere har adgang til fritt og uhindret å drive og forflytte rein i de deler av reinbeiteområdet hvor reinen lovlig kan ferdes og adgang til flytting med rein etter tradisjonelle flyttleier. Med til flyttlei regnes også faste inn- og avlastingsplasser for transport av reinen.

Reindriftens flyttleier må ikke stenges, men Kongen kan samtykke i omlegging av flyttlei og i åpning av nye flyttleier når berettigede interesser gir grunn til det. Eventuell skade som følge av omlegging av flyttlei eller åpning av ny flyttlei erstattes etter avgjørelse ved jordskifteretten. Kongen kan bestemme at også fastleggningen i detalj av den nye flyttleien skal overlates til skjønnnet.

Reinens vandring etter trekkleier er svært sårbare for ytre påvirkninger. Det er viktig at disse trekkleiene ikke blir blokkert. Utbyggingstiltak plassert på og ved trekkleier kan skape barriereeffekt og fragmentere reinbeitelandet slik at ubebygde og uforstyrrede områder ikke kan benyttes.

Særlig vil trange dalfører fungere som flaskehals for rein som skal opp og ned til beiteområder. Disse dalførene er ofte eneste passasje mellom beiteområdene og en forhindring på et slikt område vil påvirke reinens trekkmuligheter.

2.4 Klimaendringers påvirkning av beite og driftsforhold

Toven sijte er ikke så påvirket på vinteren hvor beite er ute på øyene, men det er heller problem med at innlandet blir nediset på vinteren. Har vi hatt 3-4 mildværsperioder på vinterne får vi et islag etter hver periode også. Dette gjør at det tar lang tid før det smelter også, og igjen gjør at våren kommer mye seinere på innlandet i forhold til når en vil ha reinen tilbake. Våren kommer mye tidligere på øyene, og det sklir lengre og lengre fra hverandre når våren kommer på innlandet og øyene. Pga dett blir det som regel behov for tillegsføring på våren når man kommer på kalvingslandet. Selv om vi ikke er plaget like mye med ising ute ved kysten er det fortsatt mye mer fuktig, vått og blåser og regner. Dette er ikke bra for beite som blir tråkket opp letter ødelagt.

Røssåga sijte er påvirket av klimaendringen der vi får korte perioder ute ved kysten.

Fjellbeitet blir nediset tidlig på vinteren på grunn av oppdemning av Røssvannet.

Det er vær og vind som bestemmer hvor reinen havner. Det er i dag mye mer vind, skiftende temperatur og endrer seg brått fra 10 minus og snø til plussgrader og regn. Disse store endringene i klimaet er lite stabilt og påvirker reinbeite hvor det tiner, fryser og stenger tilgang til mat for reinen.

Klimaendringene kan gjøre at vintrene blir kortere ved kysten, men at vintrene blir lengre på innlandet

2.5 Slakting og kjøttproduksjon

Selger til slakteri. Og Privat

2.6 Øvre reintall og produksjon

Distriktets øvre reintall er fastsatt til 1200 rein i vårflokk.

I tabell 1 under her følger noen nøkkeltall for Røssåga/Toven reinbeitedistrikt. For å lese mer om statistikk om slaktevekter, rovdyrta, annet tap, slakteuttak mm. finnes det data om dette i reindrifas ressursregnskap på Landbruksdirektoratet sine sider.

Forventningen i dagens utvikling er både å holde reintallet på det nivået det er i dag, og sjekke kalvevekter for å kunne vite om det blir muligheter for mer rein.

Øvre reintall	1200	18 200
Reintall pr 31.3.2020	961	13 882

Okserein som % av flokken pr 31.3.2020	11 %	9 %
Simlerein som % av flokken pr 31.3.2020	67 %	70 %
Kalv som % av flokken pr 31.3.2020	22 %	21 %
Kalver til slakt og til påsett (etter tap) 19/20	62 %	43 %
Totaltap voksne og kalv 19/20	21 %	34 %
Gjennomsnittlig slaktevekt kalv 19/20	22,7 kg	21,9 kg

Tabell 1. Nøkkeltal for Røssåga/Toven reinbeitedistrikt

2.7 Sysselsetting og verdiskapning i distriktet.

Dette distriktet har ingen form for tilleggsnæring per dags dato.

2.8 Jakt, fangst og fiske i distriktet

Distriktets reineiere har ut ifra gammel tradisjon alltid høstet av naturen. Reindrifftslovens § 26 gir rett til å drive jakt, fangst og fiske i statsallmenning. For jakt, fangst og fiske som drives etter bestemmelsene til denne paragrafen, skal det ikke betales leie eller kortavgift.

2.8 Motorisert ferdsel

Reindrifftsnaeringas tillatelse til bruk av motorisert kjøretøy i utmark er hjemlet i unntaksbestemmelsene i motorferdselloven og i reindrifftslovens § 23.

Distriktet er avhengig av motoriserte hjelpemidler i forbindelse med forflytning, gjeting, tilsyn, flytting, samling og matauke, samt i forbindelse med transport av utstyr. I forbindelse med utøvelse av gjeting er det umulig å lage oversikt over traseer på forhånd da dette vil bli upresist og vil variere fra år til år. Det anmodes om å se til beitebruken.

Distriktets hovedtraseer til transport til faste installasjoner er derimot bestemte traseer og kan sees på reindriffts arealbrukskart. Alle distriktets reineiere kan nytte seg av disse traseene året rundt. Distriktet kan ha behov for å bruke medhjelpere som ikke er reineiere i distriktet. Disse skal ha med seg skriftlig bekreftelse utsendt av Sijteandelen. For kortere oppdrag kan bekreftelse også gis via SMS. Bekreftelsen skal angi navn, tidsrom, formål og område hvor vedkommende kjører for Sijteandelen.

Det kan benyttes motoriserte kjøretøy i hele distriktet, hele året. Motorisert kjøretøy brukes under tilsyn, gjeting, samling, flytting, foring, rekognosering, kadaverleting samt transport av nødvendig utstyr til mobile gjerder, faste anlegg og hytter.

Distriktet benytter både beltekjøretøy vinterstid og barmarkskjøretøy vår, sommer og høst. Mest vanlig er bruk av snøscooter når det er forhold for dette, og 2,4 eller 6 hjuling i barmarkperioden. Det kan også benyttes luftfartøy som mikrofly, helikopter, drone eller annet til arbeidsoperasjoner innenfor reindriften. Videre brukes båt i forbindelse med beiting på øyer og svømming med rein. Båt kan også brukes i forbindelse med fiske på innsjøer i distriktet.

Ferdsel med motorisert kjøretøy kan bare foretas i forbindelse med arbeid i reindriften. Innleid arbeidskraft, som ikke tilhører sijteandel i distriktet, kan bare kjøre med tillatelse fra sijteandelsleder eller distriktsleder og må delta i arbeidsoppgaver i reindriften under kjøring.

Hovedtraseer for barmarkskjøring/Vinterkjøring:

Ved vinterkjøring har verken Toven eller Røssåga noen form for hovedtrasse, der trasseet blir der reinen er.

På barmarkskjøring har Toven en fast trasse opp på fjellet fra Leirvika i Hemnes kommune. Ellers er trasseet der de kommer seg frem og der reinen her. I Røssåga er det trasseer i Leirbotten – Bryggfjelldal – Bleikvasslia – Skardelva – Sunsåsdal – Tveberget og dammen. Ellers går trasset der reinen er.

• 3 Rovvilt i distriktet

Røssåga/Toven har store tap til rovvilt, og det er svært vanskelig å dokumentere tap som følge av topografien, skogsområder og det faktum at kadaver forsvinner svært fort. Det er også spesielt vanskelig å finne kadaver i de deler av året det er mørkt store deler av døgnet. Dette gjelder for begge siktene. Rovdyrproblematikk og arealinngrep må ses på i sammenheng, da disse to faktorene i stor grad bidrar til å innskrenke reindriftnas driftsbetingelser.

De siste tiårene har økningen av rovviltbestandene i Norge hatt stor negativ innvirkning på reindriftna. Stortinget har fastslått at det skal være et mål å sikre overlevelsen til alle de store rovviltartene i norsk natur, men samtidig er det også vedtatt at det skal sikres beitebruk i de deler av landet der det er rovvilt. Dette skaper selvfølgelig konflikter mellom rovvilt og reindrift da rovviltet jager, dreper og spiser rein. Tapene til rovvilt i distriktet er store, til tross for at distriktet arbeider aktivt med å redusere tapene. Det er en stor utfordring for reindriftnæringa og ansvarlige myndigheter å finne løsninger som reduserer tapene, og som sikrer en opprettholdelse av den tradisjonelle reindriftna.

Rovvilt som jerv, gaupe og kongeørn tar en stor del av reinen som blir borte i løpet av et driftsår, og særlig under kalvingsperioden.

Det er svært vanskelig å dokumentere rovvilttap, omtrent umulig, da et kadaver kan være oppspist av kråke og ravn i løpet av noen timer, eller de kan være bortgjemte og vanskelige å finne. I tillegg til direkte tap av rein til rovvilt så forstyrrer rovvilt reinen slik at reinen er urolig på beite, reinen vandrer mye og unnviker store deler av distriktet, særlig frodige dalområder som fungerer som habitat for rovviltet. Dette skaper merarbeid for reieneieren og produksjonstap. I tillegg kan det være psykisk belastende å se rein bli skadet og drept av rovvilt. Tradisjonelt er jerven en betydelig skadegjører i distriktet, men alle rovviltarter forekommer, og i de siste årene har det også vært knyttet store utfordringer til tap av rein til ørn. I tillegg er distriktet innenfor prioritert yngleområde for gaupe.

3.1 Ørn

Både havørn og kongeørn finnes i hele distriktet. Det finnes både stasjonære, hekkende par, ungfugler og andre streiførner. Årlig dokumenteres rein drept av ørn, og særlig under kalvingsperioden er kongeørna en formidabel skadegjører. Ørna dreper mange kalver i løpet av kalvingsperioden, og dette er et stort problem for distriktet.

Uten omfattende gjeting og ekstra overvåkning denne perioden, ville tapene blitt enda større. Myndighetene må ta dette problemet på høyst alvor og finne tiltak som begrenser skadene. Det er nærliggende å anta at en stor del av det tidlige kalvetapet skyldes kongeørn.

3.2 Gaupe

Gaupa finnes i hele distriktet, og distriktet opplever at det er størst tap på vinterstid når reinen trekker ned i skogsbeltet. Distriktet ønsker skadefelling på gaupe på vinterstid for å begrense skader, men det er ingen mulighet for skadefelling, da store deler av vinterbeite er innenfor prioritert område for gaupe. Dette skaper store problemer for reindriften vår, der forskning viser at gaupas hovedføde i Nord-Norge er rein.

Distriktet (unntatt fellesbeiteområdene for distriktet på øyene i vest) er innenfor prioritert yngleområde for gaupe.

3.3 Ulv

Ulv finnes ikke normalt i distriktet, men det hender at streifende individer dukker opp.

3.4 Bjørn

Bjørn finnes ikke normalt i distriktet, men det hender at streifende individer dukker opp.

3.5 Jerv

Det er en del jerv i distriktet, men distriktet er ikke innenfor prioritert yngleområde for jerv.

3.6 Tiltak foreslått av distriktet

Det forekommer yngling av Jerv innenfor distriktet, det må forventes hi uttak av jerv da Røssåga/Toven er prioritert beiteområde.

Følgende tiltak foreslås for å finne en løsning:
Skadefelling på ørn må vurderes, da særlig i kalvingslandet.

Jakt etter rovvilt er tidkrevende og setter store krav til jegerne, som ofte må jakte i mørket. Det bør gjennom politiske og forvaltningsmessige kanaler utvikles raske og gode rutiner for jakt og skadefelling med gode økonomiske virkemidler, og saksbehandlingen må være enkel og effektiv. Fra grunneierhold bør det tilrettelegges for en rasjonell og effektiv jakt slik at eiendomsgrenser ikke setter barrierer for jakta.

Av tapsforebyggende tiltak som distriktet har omsøkt og har fått tildelt midler til, er ekstraordinært tilsyn med tilleggsforing. Dette hjelper til dels, og er en ordning som bør videreføres.

Informasjon om rovviltskader, om jakt og fellingstillatelser m.m. finnes til enhver tid oppdatert på www.rovviltportalen.no

4. Inngrep og forstyrrelser i distriktet

Ulike inngrep i distriktet de siste 20 årene har ført til en vesentlig forringelse av flytte- og trekkleiene i distriktet. Dette gjelder i hovedsak hyttebygging, vassdragsregulering, turistanlegg og tilhørende veiutbygging av nye veier. En del av arealtapene er erstattet ved tiltak og økonomisk kompensasjon.

Arealvern er den mest arbeidskrevende del av distriktets administrative virksomhet. Distriktet opplever det som frustrerende at kommunene behandler de fleste arealsakene én for én, uten å ta

hensyn til de samlede konsekvensene for reindrifta og uten å ha en helhetlig plan for reindrifta. En annen utfordring er kommunenes utstrakte bruk av dispensasjoner fra vedtatte planer og lovverk, særlig når det gjelder bygging av hytter og motorferdsel i utmark.

Under har vi kommentert de inngrepene og forstyrrelsene som vi opplever som de mest negative for reindrifta:

4.1 Fritidsbebyggelse

Det er flere områder i distriktet hvor fritidsbebyggelse gir utfordringer. Reinen, særlig simle med kalv har en stor unvikelsesavstand på 1,3,5 km, samt var for støy. På grunn av dette vil reinen unngå områder med fritidsbebyggelse, og mye av området utenfor.

Omdisponeringen og utbyggingen av hytteområder går ut over reindrifta ved at beitearealene blir redusert og gjenværende arealer blir mindre attraktive som oppholdssted for rein. Ved fremtidig planlegging av hyttebebyggelse må eksisterende bebygde områder tas med i den betraktningen. Hvis det skal bygges flere fritidsbygg så må de bygges i eksisterende bebygde områder for å unngå punktering av beiteområder og i regulerte hytteområder. Det fins en egen [veileder for fritidsbebyggelse](#). Planmyndighet anmodes å bruke denne veilederen.

I dag er det utfordringer med hus og hyttebygging i distriktet.

4.2 Vannkraft og Vindkraft

Det er flere store og små vannkraftutbygginger i distriktet. Flere vannkraftverk er de siste årene avslått av NVE/OED av hensyn til reindriftsinteressene. Problemet med kraftverk er at det ofte blir laget veier til kraftverkene slik at store beiteområder blir lett tilgjengelig for allmenheten, med økt ferdsel, forstyrrelser og trafikk som resultat. Veiene opp til kraftverk må stenges for allmenheten. Når veiene stenges skal reindriften ha nøkler til veiene.

4.3 Veger og Jernbane

E6, kystriksveien og Nordlandsbanen går gjennom distriktet og fører årlig til en del tap av rein som følge av påkjørsler.

Utbyggingen av den nye E6 i Vefsen har vanskeligjort flyttingen vår.

4.4 Kraftlinje

Gjennom distriktet går det flere kraftlinjer – både distribusjonsnett, regionalt nett og sentralnett. Av større kraftlinjer er det både 132 kV, 145 kV, 300 kV og 420 kV kraftlinjer.

4.5 Mineralutvinning

Det er ett bruk som er i umiddelbar nærhet til en flyttvei, og ved en utvidelse kan det skape konflikt med reindrifta.

4.6 Landbruk (nydyrking og landbruksveier)

Reinbeitedistriktet har i dag rett til å utøve reindrift i fjellet og annen utmarksstrekning. For reindrifta er nydyrking av areal et inngrep som reduserer og deler opp beiteland. Det kan føre til en forverret driftssituasjon med konflikter som følge av at reinen trekker inn på dyrkede arealer.

Beitende rein på vårspirende innmark, kan føre til konflikter. Inngjerding av oppdyrket mark er det mest brukte tiltak for å dempe konflikt som følge av rein på innmark. Inngjerding av utmark til fe, skaper store utfordringer for reindriften. Det oppleves også at rein setter seg fast i gjerdene. Strømgjerder som er provisoriske er også et problem, for det er ikke overalt de blir tatt ned til vinteren. Det oppleves at reinen kan sette seg fast i disse også. Spesielt vinterstid. Vi ser også en økning i barmarkperioden.

I vinter- og vårbeiteområder har vi problem med nydyrking som splitter opp reinbeiter, som videre gjør det vanskelig og arbeidskrevende for oss å holde reinen vekk fra innmarka. Denne fragmenteringen kan føre til et svært tidkrevende og konfliktfylt forhold til landbruksnæringen med rein på innmark ved nydyrking. Det kan også bli en belastende medieomtale rundt dette med inngrep på innmarksbeite av rein, som ødelegger. Det bør stilles krav til de som dyrker opp reinbeiter og informere om dersom rein trekker inn på oppdyrket område, kan ikke landbruksnæringen kreve erstatning eller merarbeid fra reindriften.

Det er mulig å søke om tilskudd til konfliktforebyggende tiltak dersom det skulle oppstå konflikt mellom reindriften og annen part (f.eks. landbruk), jf. «[Forskrift om tilskudd til konfliktforebyggende tiltak i forhold mellom reindriften og annen part](#)».

Det ligger også mye brakklend og åkere som ikke brukes lengder. Det måtte da vært mulig å ha nydyrking der, enn å ta av nytt land som går utover reindriftnæringen.

Vi har også lakseslakteriet på Hestøya, som er en annen form for landbruk, men har påvirket vår flyttvei negativt.

4.7 Ferdsløp og friluftsliv

Distriktet er et populært mål for jegere, fiskere og turfolk. Det er merket opp faste turstier i fjellet, og det er høy popularitet med toppturer både sommers- og vinterstid. Det er stadig etterspørsel etter treningsområder for jakthunder, som lett kan komme i konflikt med reindriften.

Det er mye trafikk på Korgenfjellet ettersom turisme og aktiviteter øker som stibygging, og arrangerte turer av turistforeningen.

Det er ønskelig at distriktet blir forespurt ved organiserte turer, dette for å unngå konflikter i de mest sårbare tiden for reinen.

Det er også rypejakt på høsten og ellers skjer det noe hele tiden, hver måned, slik at reinen får aldri ro.

Alt utmarksareal i distriktet er beiteområde for rein. Det meste av jakta i distriktet foregår med løshund. Det er svært viktig at jegere har kontakt/dialog eller anskaffer seg informasjon om reindriften i distriktet før jakta starter. Hunder kan skremme og jage rein. Det skjer også skadetilfeller der hunder angriper rein, og i slike tilfeller kan reingeier avlive hunden jf. Hundeloven. Gjennom informasjon, gjensidig respekt og dialog kan konflikter og uenigheter reduseres og unngås.

4.8 Motorferdsel

Etter endring av motorferdsellov og forskrift i 2015, har det vært et stort press på å åpne skuterløyper på Helgeland og i Røssåga/Toven reinbeitedistrikt. Det er vedtatt en rekke

skuterløyper i distriktet de siste årene. Skuterløyper med tilhørende menneskelig aktivitet fører til redusert beitero for rein i tilgrensende områder.

4.9 Forsvaret

Forsvaret har skytefelt i Drevjadalen og dette er et problem for Røssåga sijte som har en flyttvei som går igjennom området.

Blåfjellet er et veldig fint gressland på høsten, så der er det veldig fint å ha reinen i brunsten. Når brunsten er ferdig flyttes flokken til Heilfjellet til tidlig vinterbeiter.

Det kan oppstå uroligheter i flokken i brunstperioden, når det er øvelser i Drevjadalføret, dette er ikke heldig da brunsten er vell så viktig som kalvingslandet med tanke på ro for flokken.

4.10 Andre forhold

Organisering av tiltak som skaper høy ferdsel til diverse fjelltopper og steder, bør konsulteres med distriktet.

Vi har i dag Rabbothytta som tiltrekker seg mange mennesker inn i sommerbeite til Røssåga sijte. Dette fører til at reinen ikke får den beiteroen den trenger, og folk respekterer heller ikke reinen som beiter. Det er blant annet mange som har løse hunder som kan og har jaget flokken. Stiene blir også nedtråkket og de forsøpler naturen med blant annet ekskrementer og toalett-papir.

Dette gjelder også for Forslandsdalen i Leirfjord kommune.

Turismen til Forslandsdalen kraftverk er et økende problem, Linea har et mål om å få 30000 besøkende, dette vil bli et stort problem ettersom dette er et kalvingsland for reinen.

I tillegg er det gråfjellhytta som ligger midt i sommerbeitelandet, og det er populært å gå fra hytte til hytte. Dette resulterer i at vi får en jevn flyt av mennesker som går rett igjennom der reinen skal samles.

Vi har også luftingsområde på okstindbreen og her er det mye forstyrrelser på sommeren, og det er vurdert naturpark i området.

5. Verneområder i distriktet

Det er flere store og små verneområder i distriktet – først og fremst landskapsvernområder og naturreservat. Det er ingen nasjonalparker i distriktet. De største verneområdene i distriktet er Åsvær landskapsvernområde på 65 489 daa, og Elsfjorden naturreservat på 11 078 daa.

Fordeler med verneområdet er at det ikke blir noe form for utbygging der, og verken hogst eller skoging. Ulempen er at det begrenser barmarkskjøring som begrenser den daglige driften og vil da kreve et økt behov av folk.

Vi må i dag søke for å bruke områder som er vernet, men hadde lettet vår daglige drift om en kunne fått fritak fra å ikke kunne kjøre på barmark i slike områder.

6. Forhold til nabo-distrikter og samebyer

Røssåga/Toven reinbeitedistrikt grenser til Hestmannen/Strandtindene reinbeitedistrikt i nord, Ildgruben reinbeitedistrikt i øst og Jillen-Njaarke reinbeitedistrikt i sør.

Det kan forekomme sammenblanding med Jillen-Njaarke, ildgrubben og Umbyen for Røssåga sijte.

7. Mål og tiltak i distriktet

Mål	Tiltak
Begrense rovviltskader	<ul style="list-style-type: none">• Større dokumentasjon på tap av rein til rovvilt (spesielt på våren, hvor det er vanskelig å dokumenter kalv da)
	<ul style="list-style-type: none">• Ekstra tilsyn i kalvingsperioden
	<ul style="list-style-type: none">• Prøve nye tiltak ved hjelp av teknologiske hjelpemidler
	<ul style="list-style-type: none">• Skadefelling, hvor det er stor rovdyrforekomst
Øke produksjonen i reinflokken	<ul style="list-style-type: none">• kalveslaktning
	<ul style="list-style-type: none">• Tilpasse reinflokken i forhold til beitegrunnlag
Få bedre arealvern av beiteområder	<ul style="list-style-type: none">• Bedre kommunikasjon og samarbeid med kommunene
	<ul style="list-style-type: none">• Utvikle en god distriktsplan
	<ul style="list-style-type: none">• Utvikle gode rutiner for besvarelse av høringer

8. Revidering og vedtak av distriktsplanen

Distriktsplanen rulleres og godkjennes av distriktsstyret hvert 4. år. Fra 2024.

Etter at distriktsstyret vedtar planen, sendes distriktsplanen til berørte kommuner, fylkeskommune og fylkesmann, samt nabo-distrikter.

- Ordlister – Begreper og definisjoner

Arealbrukskart

Arealbrukskartene er digitaliserte reindriftskart, og dekker samtlige reinbeitedistrikter i Norge. Kartene inneholder forskjellige arealbrukstema, herunder årstidsbeiter, trekk- og flyttleier, gjerder og anlegg. Reindriftskartet er tilgjengelig på NIBIO sin nettside (Kilden).

Beitehage

Et lukket, større gjerde der reinen samles og oppbevares i påvente av å føres inn i et arbeidsgjerde.

Bruksregler

Distriktets interne plan som blant annet skal inneholde regler om beitebruk, reintall, bruk og vedlikehold av gjerder og andre fellesanlegg osv. Bruksregler er unntatt offentligheten.

Brunstområder

Reinen går i brunst i perioden fra slutten av september til midten av november, og da samler oksereinen simleflokkene til parring. I denne tiden er det viktig at reinen får ro og unngår forstyrrelser. Forstyrrelser i denne perioden kan medføre dårligere produksjon og dermed reduserte inntekter. Brunsten bremser flokkens bevegelighet og derfor behøver man et enhetlig, ubrutt brunstområde med lengre beitevarighet.

Båttransport

Seilingslinje ved pramming av rein over til et annet beiteområde. Pramming av rein foregår om våren eller høsten.

Distriktsgrense

Grense mellom to eller flere reinbeitedistrikt.

Distriktsplan

En offentlig plan om reindriften som gir de opplysninger om reindriften i distriktet som er nødvendige for at reindriftenes interesser blir best mulig ivarettatt i den offentlige planleggingen.

Distriktsstyre

Administrasjonen i et reinbeitedistrikt. Skal ivareta reindriftenes interesser i distriktet, samt reinbeiteressursene i samsvar med gjeldende bestemmelser.

Drivlei

En lei eller trasé i terrenget der reinen enten drives fysisk av mennesker eller trekker av seg selv.

Fangarm

Ledegjerde ved inndriving av dyr til et arbeidsgjerde.

Feltslakteanlegg

Gjerdeanlegg som brukes ved feltslakting av rein og til opplastning av rein som skal til slakteriet.

Flyttlei

En lei eller trasé i terrenget der reinen drives fysisk av mennesker mellom ulike beiteområder og sesongbeiter. Reinen kan oppholde seg på en flyttlei opptil flere dager. Ofte er det praktiske og topografiske forhold (terrengformasjoner, bebyggelse skogsforhold o.l.) som gjør at flyttleien ikke kan være bredere enn det den faktisk er, og som gjør at bevaring av flyttleier er særs viktig. Flyttleier må ikke stenges jf. reindriftenlovens § 22. Med til flyttlei regnes også faste inn- og avlastningsplasser for transport av rein.

Forstyrrelser

Direkte eller indirekte forstyrrelser av rein eller dets habitat som følge av menneskelig aktivitet

Gjeterhytte

Hytte som benyttes av de som gjeter reinflokkene, og som er oppført hvor reinen befinner seg over lengre perioder.

Høstbeiteland

Høstbeiteland er ofte områder der reinen bygger seg opp etter insektplagen og spres på leting etter sopp. Høstflyttingen foregår mer spredt og over lenger tid enn vårflyttingen.

Høgsommerland

Høgsommerland er områder som regel over skoggrensa, der reinen oppholder seg midtsommers og får dekket sine behov for beite, ro, avkjøling og minst mulig insektplage innenfor korte avstander. Om dagen står reinen gjerne på snøflekker, mens den beiter ned dalfører med rikere beiter om natta og på kjølige dager.

Inngrep

Tiltak som medfører innskrenkninger for reindriften. Enhver forstyrrelse som er med på å nedsette beitetiden og beitekvaliteten og øke energiforbruket hos reinen, samt fysiske arealinngrep i beiteområder.

Kalvingsområde

Under kalvingsperioden knyttes båndene mellom simle og kalv. Simlene beiter derfor ofte i små grupper og gjerne litt spredt for hverandre. Hvis simlene skremmes bort fra kalven uten at det har skjedd en slik preging, er kalven svært utsatt for tap. Forstyrrelser i kalvingsperioden kan også få innvirkning på kalvevektene. Dette har sin årsak i at forstyrrelser kan virke inn på simlas melkeproduksjon, samt at kalvene ikke får ro til å die. Kalvingsland og tidlig vårland er de deler av vårbeiteområdet som beites tidligst og hvor hoveddelen av simleflokken oppholder seg i kalvings- og parringsperioden.

Låste beiter

Beiter som er utilgjengelige på grunn av is og snø (klimatiske forhold).

Luftingsområder

Når det er varmt er det viktig at reinen har luftingsområder tilgjengelig.

Luftingsområder kan være vindutsatte høydeområder, høydedrag som ikke blir snøfri i løpet av sommeren, skyggeområder, tette skog eller berg. På disse områdene kan reinen trekke for å komme unna insekter og for å kjøle seg ned på varme sommerdager.

Dersom rein, som følge av et inngrep ikke får tilgang til luftingsområder, vil det kunne føre til at reinen vandrer mer og kan medføre til vekttap.

Merkegjerd

Gjerdeanlegg hvor det foretas merking av rein om sommeren eller høsten.

Midlertidig gjerd

Gjerde som settes opp når det er behov for det. Det trenger ikke oppføringstillatelse og det skal fjernes etter bruk. Se reindriftslovens § 24.

Provisorisk

menes det samme som midlertidig gjerdet.

Minimumsbeite

Minimumsbeiter er det årstidsbeitet som begrenser distriktets reintall, og er muligens det viktigste grunnlaget for fastsettelsen av øvre reintall for distriktet.

Vårbeite for okserein

Oksebeiteland og øvrig vårland, der okserein og fiorårskalver oppholder seg i kalvingstida. Hit kan også kalver med simler trekke senere på våren.

Områdegrense

Grense mellom 2 reinbeiteområder, feks. mellom Vest-Finnmark og Troms reinbeiteområder.

Oppsamlingsområde

Område med naturlige avgrensninger hvor reinen samles midlertidig under innsamling, før flytting, kalvemerking, skilling, pramming eller slakt.

Rammebetingelser

Rammebetingelser i reindriften er knyttet til grenser mellom reinbeiteområder, distrikter og siidaer, samt bruksregler, beitetider og reintall.

Reinbeitedistrikt

Reinbeiteområdet er delt inn i flere reinbeitedistrikter (etter reindriftsloven § 6).

Reinbeiteområde

Største forvaltningsenhet innenfor det samiske reindriftsområdet (etter reindriftsloven § 4).

Reindriftsanlegg

Reindriftsanlegget er ikke tilfeldig plassert i terrenget. De er lokalisert til områder der det er lett å få reinen inn i gjerdet, da blant annet på grunn av topografien i området. I tillegg vil bruken av anlegget være avgjørende for hvilke andre faktorer som er viktige. Her nevnes bruk av anlegget knyttet til merking, skilling og slakting. Et slakteanlegg må gjerne være nær vei, mens et merkegjerde må være på en luftig plass med tilgang til vann. Forstyrrelser i dette området vil vanskeliggjøre arbeidet med reinen, noe som kan føre til at reinen må være i området lenger enn nødvendig. Dette kan generelt sett innebære produksjonstap og utgifter i form av merarbeid.

Reindriftsloven

Lov om reindrift av 15. juni 2007 nr. 40.

Reindriftsvei

Veg som er bygd for bruk under reindrift, f.eks. til reindriftsanlegg.

Reinmerke

All tamrein tilhørende en og samme eier har et unikt øremerke. Merkene blir unike ved å kombinere ulike snittformer. Innenfor distriktet skal all rein øremerkes ved snitt i øret med eierens registrerte merke. Merking av rein og registrering av reinmerke er regulert i reindriftslovens kapittel 5.

Ressursregnskapet

Årlig publikasjon utgitt av Landbruksdirektoratet. Ressursregnskapet er et økologisk regnskap over reindriftsressursgrunnlag og ressursutnyttelse.

Samiske reinbeiteområde

Det området hvor den samiske befolkningen har på bakgrunn av alders tids bruk rett til å utøve reindrift, innenfor delene av fylkene Finnmark, Troms, Nordland, Nord Trøndelag, Sør- Trøndelag og Hedmark hvor reindriftssamene fra gammelt av har utøvet reindrift.

Siida

Geografisk og sosial betegnelse for en gruppe av reineiere som utøver deler av driften i fellesskap innenfor et bestemt areal. Se reindriftingslovens § 51.

Sijte

Er det samme som Siida, men på Sør- samisk

Siidaandel

Begrepet siidaandel ble innført ved reindriftingsloven av 2007 og erstatter den tidligere driftsenheten. Siidaandel er en familiegruppe eller enkeltperson som er del av en siida, og som driver reindrift under ledelse av en person eller av ektefeller eller samboere i fellesskap (reindriftingslovens § 10).

Sijteandel

Samme som over bare på Sør- samisk.

Skillegjerde

Gjerdeanlegg som brukes til skilling av dyr. Kan være i bruk flere ganger i året.

Sperregjerde

Permanent gjerde som sperrer for rein, f.eks. mellom reinbeitedistrikter, for å hindre sammenblanding.

Svømmelei

Svømmelinje der reinen vanligvis svømmer over sund, fjorder eller lignende.

Særverdiområde

Med særverdiområder menes flyttlei, trekklei, brunstland, kalvingsland, sentrale luftingsområder, samt områder i og ved anlegg til merking, skilling og slakting. Særverdiområder er områder med viktig betydning for produksjon.

Totalregnskapet

Årlig publikasjon utgitt av Landbruksdirektoratet. Totalregnskapet er en publikasjon som viser det samlede økonomiske resultatet for reindriften totalt og regionalt.

Trekkleier

Reinen er avhengig av å kunne veksle mellom beiteområder, samt ha fri tilgang til de ulike delene av hvert enkelt årstidsbeite. Trekkleier er naturlige ferdssårer der reinen uhindret og naturlig trekker, uten menneskelig driving, mellom viktige beiteområder.

Årstidsbeiter

Reindriften bruker forskjellige årstidsbeiter i løpet av et reindriftingsår. Årstidene som brukes kalles vinter, vårvinter, vår, forsommer, sommer, høst, parring og høstvinter. Hvert enkelt årstidsbeite har særegne kvaliteter som gjør det spesielt egnet til reinens bruk den bestemte årstiden. Det medfører at reindriften er avhengig av alle årstidsbeitene, og hvis man tenker at alt av inngrep blir lokalisert til et årstidsbeiteområde, kan det føre til at reindriften ikke kan overleve på tradisjonelt vis på de øvrige årstidsbeitene.

Årstidsbeitene er et resultat av variasjonen i naturen. F.eks. krever gode vinterbeiter næringsfattig berggrunn og lite snø. Kalvingslandet krever godt lende og at simlene får tilgang til næringsrike grøntbeiter som først smelter fram om våren.